ระบบการศึกษาประเทศสิงคโปร์

จากศูนย์สู่อันดับหนึ่งของโลกในชั่วอายุคนเดียว

ประเทศที่ไม่มีทรัพยากรอะไรเลยนอกจากคน และเลือกลงทุนกับคนจนสุดทาง

ยกเลิกระบบคัดสายที่ตัวเองสร้างขึ้นมาเมื่อสี่สิบปีก่อน

อยู่อันดับต้นของโลกทุกวิชา · แต่ผู้ปกครองยังจ่ายค่าเรียนพิเศษเฉลี่ยเดือนละ ๗๖๔ ดอลลาร์สิงคโปร์

ชุดเรียงความ "ระบบการศึกษาของประเทศต่างๆ" ตอนที่ ๖

© 2026 MT Media Online · เรียบเรียงจากแหล่งข้อมูลสาธารณะ ระบุรายการอ้างอิงท้ายบทความ

ระบบการศึกษาประเทศสิงคโปร์: จากศูนย์สู่อันดับหนึ่งของโลกในชั่วอายุคนเดียว — และการรื้อระบบที่ตัวเองสร้างมากับมือ

ชุดเรียงความ "ระบบการศึกษาของประเทศต่างๆ" ตอนที่ ๖ · เผยแพร่ตุลาคม ๒๕๖๙ · อ่านประมาณ ๒๐ นาที

ในห้าตอนที่ผ่านมา เราดูประเทศที่มีเวลาสร้างระบบการศึกษาเป็นร้อยปี อังกฤษใช้เวลาหนึ่งศตวรรษครึ่ง เยอรมนีมีรากถึงยุคกลาง ญี่ปุ่นเริ่มจากปี ๑๘๗๒ ตอนนี้เราจะไปดูประเทศที่ **มีเวลาเพียงหกสิบปี และเริ่มจากแทบไม่มีอะไรเลย**

สิงคโปร์ได้เอกราชในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ แบบไม่ได้ตั้งใจ — ถูกแยกออกจากมาเลเซีย กลายเป็นเกาะเล็กๆ ที่ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติ ไม่มีพื้นที่เกษตร ไม่มีแม้แต่น้ำจืดของตัวเองเพียงพอ และมีประชากรที่พูดกันคนละภาษาสี่กลุ่ม

หกสิบปีต่อมา สิงคโปร์อยู่ในกลุ่มอันดับสูงสุดของโลกในการประเมิน PISA ทุกวิชา และเป็นประเทศที่คณะดูงานด้านการศึกษาจากทั่วโลกเดินทางไปมากที่สุดประเทศหนึ่ง

แต่สิ่งที่ทำให้สิงคโปร์น่าสนใจที่สุดในตอนนี้ ไม่ใช่เรื่องที่ขึ้นมาถึงจุดสูงสุดได้อย่างไร แต่คือเรื่องที่เกิดขึ้นหลังจากนั้น — **สิงคโปร์กำลังรื้อระบบคัดแยกเด็กที่ตัวเองสร้างขึ้นมาเมื่อสี่สิบปีก่อนและใช้มันไต่ขึ้นสู่อันดับหนึ่งทิ้งไป** ทั้งที่ระบบนั้นยัง "ได้ผล" ตามตัวเลข

เรียงความนี้จะเล่าว่าทำไมประเทศที่ชนะแล้วถึงตัดสินใจเปลี่ยน

ภาค ๑ · สี่ยุคของการปฏิรูป: ประเทศที่วางแผนการศึกษาเป็นเฟส

สิ่งที่ไม่เหมือนประเทศไหนเลยในชุดนี้คือ สิงคโปร์ **แบ่งประวัติศาสตร์การศึกษาของตัวเองเป็นยุคอย่างเป็นทางการ** และแต่ละยุคมีเป้าหมายที่ประกาศชัดเจน ไม่ใช่การค่อยๆ วิวัฒนาการไปตามแรงกดดัน แต่เป็น **การออกแบบ**

ยุคที่ ๑ · การศึกษาเพื่อเอาตัวรอด (ราว ค.ศ. ๑๙๖๕–๑๙๗๘)

เอกราชมาถึงอย่างกะทันหัน ภารกิจของการศึกษาในยุคนี้จึงตรงไปตรงมามาก คือ **ผลิตแรงงานมีทักษะป้อนอุตสาหกรรมส่งออก** ให้เร็วที่สุด เพราะเป็นเรื่องความอยู่รอดของประเทศจริงๆ

สิ่งที่เน้นคือการขยายการศึกษาให้ทั่วถึง และ **นโยบายสองภาษา** โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๖ การเรียนภาษาที่สองกลายเป็นวิชาบังคับสำหรับนักเรียนประถมและมัธยมทุกคน และเป็นวิชาสอบบังคับในการสอบ PSLE ตั้งแต่ปีเดียวกัน

แต่ยุคนี้มีสมมติฐานที่ผิดอยู่ข้อหนึ่ง คือการออกแบบระบบโดยคาดหวังว่า **เด็กที่มีระดับสติปัญญาและความ**

สามารถในการเรียนรู้ต่างกัน จะก้าวหน้าไปในอัตราเดียวกัน ซึ่งไม่เป็นจริง และนำไปสู่ปัญหาเด็กออกกลางคันจำนวนมาก

ยุคที่ ๒ · การศึกษาเพื่อประสิทธิภาพ (ค.ศ. ๑๙๗๙ เป็นต้นมา)

จุดเปลี่ยนคือ **รายงานโกะ** (Goh Report) ซึ่งมี ดร. โกะ เก็ง สวี เป็นประธาน รายงานนี้พบปัญหาสองเรื่องใหญ่ คือ **ระดับการอ่านออกเขียนได้ที่ต่ำ และนโยบายสองภาษาที่ไม่ได้ผลจริง**

ข้อเสนอที่ตามมาคือสิ่งที่กำหนดหน้าตาการศึกษาสิงคโปร์ไปอีกสี่สิบปี — **การคัดแยกเด็กตามความสามารถ (streaming) ทั้งในระดับประถมและมัธยม**

ตรรกะเบื้องหลังเหมือนกับเยอรมนีในตอนที่แล้ว คือเมื่อแยกเด็กตามระดับแล้วสอนให้ตรงกับระดับของแต่ละกลุ่ม จะไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลังเพราะตามไม่ทัน และไม่มีใครถูกฉุดเพราะต้องรอเพื่อน ซึ่งแก้ปัญหาเด็กออกกลางคันได้จริงในระยะสั้น

ยุคที่ ๓ · การศึกษาตามความสามารถ (ปลายทศวรรษ ๑๙๙๐–ราว ๒๐๑๑)

เมื่อเศรษฐกิจเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมมาเป็นเศรษฐกิจความรู้ สิงคโปร์ตระหนักว่าระบบที่ผลิตคนทำตามคำสั่งได้ดีจะไม่พอ นายกรัฐมนตรีโกะ จ๊ก ตง จึงประกาศวิสัยทัศน์ **"Thinking Schools, Learning Nation"** ในปี ค.ศ. ๑๙๙๗

ผลคือโรงเรียนมีความหลากหลายมากขึ้น และ **ได้รับอิสระในการกำหนดหลักสูตรของตัวเองมากขึ้น**

ตามมาด้วยนโยบายที่ชื่อสะดุดหูที่สุดนโยบายหนึ่งในวงการการศึกษาโลก คือ **"Teach Less, Learn More"** หรือ "สอนให้น้อยลง เพื่อให้เรียนรู้ได้มากขึ้น" (แหล่งข้อมูลระบุปีเริ่มต่างกันระหว่าง ค.ศ. ๒๐๐๓ กับการกล่าวสุนทรพจน์ของธาร์มาน ชันมูการัตนัม ในปี ค.ศ. ๒๐๐๕) เจตนาคือลดการยัดเนื้อหา เพื่อเพิ่มคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

เปรียบเทียบกับยุโตริของญี่ปุ่น: "Teach Less, Learn More" ของสิงคโปร์กับ "ยุโตริ" ของญี่ปุ่นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกันและมีแนวคิดคล้ายกันมาก คือลดเนื้อหาเพื่อเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ แต่ผลลัพธ์ต่างกันคนละเรื่อง ญี่ปุ่นลดหลักสูตรลงราวร้อยละ ๓๐ แล้วคะแนนตกจนต้องถอยนโยบายกลับ ส่วนสิงคโปร์ไม่ได้ตัดเนื้อหาแบบเหมารวม แต่ **เน้นเปลี่ยนวิธีสอนมากกว่าตัดปริมาณ** และยังคงรักษาระบบประเมินที่เข้มงวดไว้ควบคู่กัน — ผลคือสิงคโปร์ไม่เคยต้องถอยนโยบายนี้

ยุคที่ ๔ · การศึกษาที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและยึดคุณค่า (ราว ค.ศ. ๒๐๑๑/๒๐๑๒ เป็นต้นมา)

ยุคล่าสุดเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน ซึ่งเป็นยุคที่นำไปสู่การตัดสินใจครั้งใหญ่ที่สุดในภาค ๓

ลำดับเวลาโดยสังเขป

ปี ค.ศ.	เหตุการณ์
1965	ได้เอกราชอย่างกะทันหัน — เริ่ม **ยุคการศึกษาเพื่อเอาตัวรอด**
1966	**ภาษาที่สองเป็นวิชาบังคับ** ทั้งประถมและมัธยม และเป็นวิชาสอบใน PSLE
1979	**รายงานโกะ** — นำไปสู่ระบบคัดแยกตามความสามารถทั้งประถมและมัธยม
1997	**"Thinking Schools, Learning Nation"** — ให้โรงเรียนมีอิสระด้านหลักสูตรมากขึ้น
2003–2005	นโยบาย **"Teach Less, Learn More"**
2009	ยกเลิกสาย EM3 ในระดับประถม เริ่มใช้การจัดกลุ่มรายวิชาใน PSLE
ราว 2011/2012	เริ่ม **ยุคผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและยึดคุณค่า**
2021	นักเรียน ป.๖ รุ่นแรกใช้ระบบคะแนน PSLE แบบใหม่ (Achievement Levels แทน T-score)
2020–2024	**ยกเลิกระบบคัดสายมัธยม** — นำร่อง ๒๘ โรงเรียนปี 2020 แล้วขยายครบทุกโรงเรียนในปี 2024
2027	นักเรียนรุ่นแรกจะสอบ **ข้อสอบระดับชาติร่วมและได้วุฒิร่วมฉบับเดียว**

ภาค ๒ · โครงสร้างปัจจุบัน

ช่วง	อายุ	ระยะเวลา	จุดประเมินสำคัญ
อนุบาล	๓–๖	ตามสมัครใจ	—
ประถม	๖/๗–๑๒	**๖ ปี**	จบด้วย **PSLE** ตอนอายุราว ๑๒
มัธยม	๑๒–๑๖/๑๗	**๔–๕ ปี**	สอบวุฒิระดับชาติปลายมัธยม
ก่อนอุดมศึกษา	๑๖/๑๗–๑๘/๑๙	๒–๓ ปี	Junior College · Polytechnic · ITE
อุดมศึกษา	๑๘+	๓–๔ ปี	มหาวิทยาลัย

PSLE: การสอบที่กำหนดชีวิตตอนอายุ ๑๒

PSLE (Primary School Leaving Examination) คือการสอบปลายประถมที่กำหนดว่านักเรียนจะได้เข้าโรงเรียนมัธยมระดับใด และเป็นจุดที่แรงกดดันของทั้งระบบกระจุกตัวอยู่

สิงคโปร์ไม่ได้ยกเลิก PSLE แต่ **เปลี่ยนวิธีให้คะแนน** จากระบบ T-score ซึ่งเป็นคะแนนเชิงเปรียบเทียบที่ละเอียดมากจนแพ้ชนะกันที่คะแนนเดียว มาเป็นระบบ **Achievement Levels** ซึ่งเป็นแถบระดับผลสัมฤทธิ์ โดยนักเรียน ป.๖ รุ่นแรกที่ใช้ระบบใหม่คือรุ่นปี ค.ศ. ๒๐๒๑

เหตุผลของการเปลี่ยนตรงไปตรงมา — ระบบ T-score ทำให้เด็กและผู้ปกครองแข่งกันที่ "คะแนนเดียว" ซึ่งสร้างแรงกดดันเกินจำเป็น ส่วนระบบแถบระดับทำให้นักเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน **ไม่ต้องแข่งกันที่ทศนิยม**

นโยบายสองภาษา: เรื่องที่สิงคโปร์ทำไม่เหมือนใคร

นี่คือสิ่งที่ทำให้ระบบสิงคโปร์แตกต่างจากทุกประเทศในชุดนี้ และเป็นการตัดสินใจเชิงนโยบายที่กล้าหาญมากในยุคนั้น

สิงคโปร์มีประชากรหลายเชื้อชาติที่พูดภาษาต่างกัน การเลือกภาษาใดภาษาหนึ่งเป็นภาษาหลักย่อมสร้างความขัดแย้ง สิ่งที่สิงคโปร์ทำคือ

- **ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสื่อการสอนหลัก** — ซึ่งเป็นภาษาที่ "ไม่ใช่ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง" จึงเป็นกลางทางการเมือง และเชื่อมประเทศเข้ากับเศรษฐกิจโลกไปพร้อมกัน
- **บังคับให้ทุกคนเรียน "ภาษาแม่" ของตัวเองเป็นวิชาหนึ่ง** — เพื่อรักษารากทางวัฒนธรรมไว้

งานวิชาการระบุว่าระบบนี้ **แยกสองภาษาออกจากกันอย่างชัดเจน** คืออังกฤษเป็นภาษาของการเรียนรู้และการทำงาน ส่วนภาษาแม่เป็นภาษาของอัตลักษณ์

ผลลัพธ์ของนโยบายนี้คือสิ่งที่เรามองเห็นในสิงคโปร์ทุกวันนี้ — **ประเทศที่ประชากรใช้ภาษาอังกฤษได้ในระดับเจ้าของภาษา โดยที่ไม่ต้องละทิ้งภาษาและวัฒนธรรมเดิม** และนี่คือปัจจัยสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์ดึงดูดการลงทุนและกลายเป็นศูนย์กลางภูมิภาคได้

บทเรียนสำหรับไทย: ข้อถกเถียงเรื่องการสอนภาษาอังกฤษในไทยมักวนอยู่ที่ว่าควรเพิ่มชั่วโมงเรียนหรือจ้างครูต่างชาติ แต่กรณีสิงคโปร์ชี้ว่าตัวแปรชี้ขาดคือ **ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้เรียนวิชาอื่น หรือเป็นเพียงวิชาหนึ่ง** เด็กสิงคโปร์เก่งภาษาอังกฤษไม่ใช่เพราะเรียนวิชาภาษาอังกฤษมาก แต่เพราะ **เรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และทุกวิชาเป็นภาษาอังกฤษ** ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมสูงและต้องแลกมาด้วยบางอย่างเสมอ ไม่ใช่สิ่งที่ลอกได้ง่ายๆ

ภาค ๓ · การตัดสินใจที่น่าสนใจที่สุด: รื้อระบบที่ตัวเองสร้าง

นี่คือเหตุผลที่สิงคโปร์ควรอยู่ในชุดเรียงความนี้ — ไม่ใช่เพราะเป็นอันดับหนึ่ง แต่เพราะ **เป็นประเทศเดียวในหกประเทศที่ยกเลิกระบบคัดแยกเด็กของตัวเองทิ้งทั้งที่ระบบนั้นยังให้ผลดีตามตัวเลข**

ระบบเดิมคืออะไร

ตั้งแต่รายงานโกะปี ๑๙๗๙ นักเรียนมัธยมสิงคโปร์ถูกจัดเข้า **สาย** ที่ตายตัวตามผลสอบ PSLE โดยหลักๆ คือ สาย Express, Normal (Academic) และ Normal (Technical) และสายที่ได้จะกำหนดว่าเรียนเนื้อหาระดับใด สอบวุฒิใด และมีเส้นทางต่อไปอย่างไร

ในระดับประถมก็มีการคัดคล้ายกัน โดยสาย EM3 ถูกยกเลิกไปในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ และแทนด้วยการให้เลือกวิชาแบบมาตรฐานหรือแบบพื้นฐานเป็นรายวิชา

ปัญหาที่ระบบคัดสายสร้างขึ้น

แม้จะช่วยลดการออกกลางคันได้จริง แต่ระบบนี้สร้างปัญหาที่สิงคโปร์เองยอมรับว่าหนักกว่าที่คาด

- **การตีตรา** — เด็กที่อยู่ในสาย Normal (Technical) ถูกมองและมองตัวเองว่า "ไม่เก่ง" ตั้งแต่อายุ ๑๒ ซึ่งกลายเป็นคำทำนายที่เป็นจริงด้วยตัวเอง
- **ไม่ยืดหยุ่น** — เด็กคนหนึ่งอาจเก่งคณิตศาสตร์มากแต่อ่อนภาษา แต่ระบบสายบังคับให้เรียนทุกวิชาในระดับเดียวกันหมด
- **แบ่งแยกทางสังคม** — เด็กต่างสายแทบไม่ได้เรียนร่วมกันหรือรู้จักกัน

คำตอบใหม่: Full Subject-Based Banding

สิ่งที่สิงคโปร์ทำคือ **ยกเลิกการจัดสายทั้งคน แล้วเปลี่ยนเป็นการจัดระดับเป็นรายวิชา**

หมายความว่าเด็กคนเดียวกันสามารถ **เรียนคณิตศาสตร์ระดับสูงสุด ขณะที่เรียนภาษาในระดับพื้นฐาน** และอยู่ในห้องเรียนรวมกับเพื่อนทุกระดับความสามารถในวิชาที่ไม่ได้แบ่งระดับ

แผนการดำเนินการจากกระทรวงศึกษาธิการสิงคโปร์เป็นไปตามลำดับนี้

ปี ค.ศ.	ขั้นตอน
2020	นำร่องใน **๒๘ โรงเรียนมัธยม**
2022–2024	ทยอยขยายจนครบ **ทุกโรงเรียนมัธยมในปี 2024**
2027	นักเรียนรุ่นแรกสอบ **ข้อสอบระดับชาติร่วม** และได้ **วุฒิร่วมฉบับเดียวกันทั้งประเทศ**

จุดที่สำคัญที่สุดคือข้อสุดท้าย — **การมีวุฒิฉบับเดียว** เพราะตราบใดที่ยังมีใบวุฒิคนละแบบ นายจ้างและสังคมก็ยังแยกแยะได้ว่าใครมาจากสายไหน การตีตราจึงไม่หายไปจริง สิงคโปร์จึงเลือกตัดที่ต้นตอ

เทียบกับห้าประเทศก่อนหน้า — ทำไมเรื่องนี้ถึงสำคัญ: อังกฤษยกเลิกการคัดเลือกไม่สำเร็จ เพราะใช้แค่หนังสือเวียนขอความร่วมมือในปี ๑๙๖๕ · เยอรมนียังคัดตอนอายุ ๑๐ อยู่จนถึงทุกวันนี้ · ฟินแลนด์ยกเลิกสำเร็จแต่ทำตอนที่ยังไม่มีอะไรจะเสีย · **สิงคโปร์เป็นประเทศเดียวที่ยกเลิกระบบคัดแยกในขณะที่ตัวเองอยู่อันดับหนึ่งของโลก** — คือมีทุกเหตุผลที่จะไม่เปลี่ยน แต่เลือกเปลี่ยน และข้อโต้แย้งไม่ใช่ว่าระบบเก่าให้

คะแนนต่ำ แต่คือ **ระบบเก่าสร้างความเสียหายต่อตัวเด็กที่ตัวเลขคะแนนมองไม่เห็น**

อย่างไรก็ตาม นโยบายนี้ไม่ได้ปราศจากเสียงวิจารณ์ มีข้อโต้แย้งทางวิชาการว่า การจัดระดับรายวิชา **ไม่ใช่ "บันไดเลื่อน" ที่จะยกคนขึ้นได้อย่างที่หวัง** เพราะการแบ่งระดับยังคงอยู่ เพียงแต่เปลี่ยนหน่วยจากคนเป็นวิชา และเด็กที่เรียนวิชาพื้นฐานหลายวิชาก็ยังถูกมองในแบบเดิม นี่เป็นข้อถกเถียงที่ยังไม่มีข้อสรุป และต้องรอดูผลหลังปี ค.ศ. ๒๐๒๗

ภาค ๔ · ผลลัพธ์และเงาด้านหลัง

คะแนน PISA

สิงคโปร์อยู่ในกลุ่มอันดับสูงสุดของโลกมาต่อเนื่อง โดยมีรายงานผลการประเมินรอบล่าสุดว่าสิงคโปร์ได้ **อันดับ ๑ ในการอ่าน (๕๓๕ คะแนน)** และ **อันดับ ๒ ในคณิตศาสตร์ (๕๖๓) วิทยาศาสตร์ (๕๖๐) และการแก้ปัญหาเชิงคำนวณ (๕๖๓)** จากระบบการศึกษาที่เข้าร่วม ๙๑ ระบบ

ส่วนผลรอบปี ค.ศ. ๒๐๒๒ OECD ระบุว่าคะแนนคณิตศาสตร์ใกล้เคียงกับปี ๒๐๑๘ การอ่านลดลง และวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น

ประเทศในชุดนี้	คณิตศาสตร์	การอ่าน	วิทยาศาสตร์
สิงคโปร์	**๕๖๓**	**๕๓๕**	**๕๖๐**
ญี่ปุ่น (2022)	๕๓๖	๕๑๖	๕๔๗
เกาหลีใต้ (2022)	๕๒๗	๕๑๕	๕๒๘
ฟินแลนด์ (2022)	๔๘๔	๔๙๐	—
เยอรมนี (2025)	๔๖๔	๔๖๕	๔๘๖

ครู: จุดแข็งที่ตรงกับฟินแลนด์

สิงคโปร์ใช้แนวทางเดียวกับฟินแลนด์ในเรื่องสำคัญที่สุด คือ **ควบคุมคุณภาพที่ประตูทางเข้าวิชาชีพครู**

สิงคโปร์มีสถาบันเดียวที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตครู คือ **สถาบันการศึกษาแห่งชาติ (NIE)** และกระบวนการคัดเลือกประกอบด้วยการสัมภาษณ์โดยคณะกรรมการอย่างเข้มงวดและการตรวจสอบประวัติการศึกษาอย่างละเอียด

ความต่างจากฟินแลนด์คือ สิงคโปร์ใช้ **การรวมศูนย์** เป็นเครื่องมือ (สถาบันเดียว มาตรฐานเดียว) ขณะที่ฟินแลนด์ใช้ **ความเข้มของการแข่งขันเข้าเรียน** เป็นตัวกรอง สองวิธีที่ต่างกันแต่ได้ผลเหมือนกัน

อย่างไรก็ตาม มีสัญญาณปัญหาที่ควรจับตา OECD รายงานว่าในปี ค.ศ. ๒๐๒๕ นักเรียนสิงคโปร์ **ร้อยละ ๓๗**

อยู่ในโรงเรียนที่ผู้อำนวยการรายงานว่าการเรียนการสอนถูกกระทบจากการขาดแคลนครู (ค่าเฉลี่ย OECD ร้อยละ ๓๙) ซึ่ง **เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๖ ในปี ๒๐๒๒** และมีรายงานว่ารัฐบาลประกาศในปี ๒๐๒๕ ว่าจะเพิ่มการรับครูใหม่จากปีละ ๗๐๐ เป็น ๑,๐๐๐ คน

เงาด้านหลัง: เรียนพิเศษ

นี่คือปัญหาเดียวกับที่เราเห็นในญี่ปุ่น (จูกุ) และเกาหลีใต้ (ฮักวอน) และสิงคโปร์ก็หนีไม่พ้น

ผลสำรวจเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๒๖ ที่จัดทำโดย NielsenIQ ตามการว่าจ้างขององค์กร EveryChild.SG พบว่าผู้ปกครองรายงานว่าจ่ายค่าเรียนพิเศษเฉลี่ย **๗๖๔ ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเด็กหนึ่งคนต่อเดือน** ในช่วงประถม และมีครอบครัวราว **ร้อยละ ๑๖ ที่จ่ายเกิน ๑,๒๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเดือน**

บทวิเคราะห์ชิ้นหนึ่งตั้งข้อสังเกตที่น่าคิด คือ **ประเทศที่มักขึ้นไปอยู่อันดับต้นของ PISA ร่วมกับสิงคโปร์ — เกาหลีใต้ ฮ่องกง ไต้หวัน และญี่ปุ่น — ล้วนมีภาคการศึกษาเงาขนาดใหญ่ทั้งสิ้น**

คำถามที่ตัวเลขนี้ตั้งขึ้น: ถ้าทุกประเทศที่อยู่อันดับต้นของ PISA ในเอเชียล้วนมีอุตสาหกรรมเรียนพิเศษขนาดใหญ่เหมือนกันหมด คำถามที่ตามมาคือ **เรากำลังวัดคุณภาพของระบบโรงเรียน หรือวัดปริมาณทรัพยากรที่ครอบครัวทุ่มลงไปนอกโรงเรียน** และถ้าเป็นอย่างหลัง อันดับ PISA ก็อาจไม่ได้บอกสิ่งที่เราคิดว่ามันบอก นี่คือข้อควรระวังสำคัญเมื่ออ่านอันดับการศึกษาระหว่างประเทศทุกครั้ง

ภาค ๕ · เปรียบเทียบหกประเทศ และบทเรียน

ประเด็น	อังกฤษ	ฟินแลนด์	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	เยอรมนี	สิงคโปร์
อายุคัดแยก	เคย ๑๑	๑๖	๑๕	๑๘	๑๐	**๑๒ (กำลังรื้อ)**
ภาษาสื่อการสอน	อังกฤษ	ฟินแลนด์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมัน	**อังกฤษ + ภาษาแม่**
คุมคุณภาพครูอย่างไร	ตรวจสอบภายหลัง	คัดเข้มตอนรับเข้า	ทุ่มเวลาสูง	—	แล้วแต่รัฐ	**สถาบันเดียวทั้งประเทศ**
การศึกษาเงา	ติวสอบ	**แทบไม่มี**	จูกุ	ฮักวอน	น้อย	**มี ~S$764/เดือน**
แนวโน้มล่าสุด	—	ถดถอย	ดีขึ้น	เริ่มลด	ต่ำสุด ๒๕ ปี	**อันดับต้นต่อเนื่อง**

สามบทเรียนจากกรณีสิงคโปร์

หนึ่ง — การวางแผนการศึกษาเป็นเฟสได้ผลจริง สิงคโปร์ไม่ได้ปฏิรูปเมื่อเกิดวิกฤต แต่ **เปลี่ยนเป้าหมายของ**

ระบบล่วงหน้าตามทิศทางที่เศรษฐกิจกำลังจะไป จากยุคเอาตัวรอด สู่ยุคประสิทธิภาพ สู่ยุคความสามารถ สู่ยุคผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เทียบกับเยอรมนีและญี่ปุ่นที่ปฏิรูปใหญ่ก็ต่อเมื่อเจอ PISA shock แล้ว

สอง — ระบบที่ได้ผลวันนี้อาจเป็นปัญหาของวันพรุ่งนี้ ระบบคัดสายปี ๑๙๗๙ แก้ปัญหาเด็กออกกลางคันได้จริงในยุคนั้น และช่วยให้สิงคโปร์ไต่ขึ้นมาได้ แต่สี่สิบปีต่อมามันกลายเป็นตัวสร้างการตีตราและความแข็งตัว **ความกล้าที่จะรื้อสิ่งที่เคยได้ผลคือสิ่งที่หายากที่สุดในนโยบายสาธารณะ** เพราะไม่มีใครอยากเป็นคนทำลายความสำเร็จของรุ่นก่อน

สาม — อันดับหนึ่งไม่ได้แปลว่าไม่มีปัญหา สิงคโปร์อยู่อันดับต้นของโลก แต่ผู้ปกครองยังจ่ายค่าติวเดือนละหลายร้อยดอลลาร์ ครูเริ่มขาดแคลน และการตีตราจากระบบเก่ายังไม่หมดไป **ตัวเลขคะแนนบอกได้เพียงว่าเด็กทำข้อสอบได้แค่ไหน ไม่ได้บอกว่าระบบนั้นต้องแลกอะไรมาเพื่อให้ได้คะแนนนั้น**

สำหรับผู้อ่านชาวไทย: สิงคโปร์เป็นเพื่อนบ้านที่ได้เอกราชหลังไทยมีระบบการศึกษาสมัยใหม่แล้วหลายสิบปี แต่แซงไปไกลมาก สิ่งที่น่านำมาคิดไม่ใช่การลอกนโยบายรายข้อ เพราะบริบทต่างกันมาก (ประเทศเล็กประชากรห้าล้านกว่า ควบคุมจากศูนย์กลางได้เต็มที่) แต่คือ **วิธีคิดสองข้อ** — ข้อแรกคือ *ถามว่าเศรษฐกิจในอีกยี่สิบปีต้องการคนแบบไหน แล้วออกแบบการศึกษาย้อนกลับมา* แทนที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปทีละเรื่อง และข้อที่สองคือ *กล้ายกเลิกสิ่งที่ตัวเองสร้างเมื่อมันหมดอายุ แม้ตัวเลขจะยังสวยอยู่ก็ตาม*

◆ ◆ ◆

แหล่งอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการสิงคโปร์ (MOE). *Full Subject-Based Banding (Full SBB).* https://www.moe.gov.sg/psle-fsbb/full-subject-based-banding/main
2. OECD. *PISA 2022 Results (Volume I and II) — Country Note: Singapore.* https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en/singapore_2f72624e-en.html
3. OECD. *PISA 2022 Results Factsheet — Singapore (PDF).* https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/11/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_2fca04b9/singapore_604d4933/2f72624e-en.pdf
4. OECD. *PISA 2025 Results (Volume I) — Country Note: Singapore.* https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2025-results-volume-i-country-notes_2d4ff9ea-en/singapore_80497e2f-en.html
5. Chua, J.Y. *PISA 2025 and the State of Singapore Education.* Potential Energy (Substack). https://potentialenergy101.substack.com/p/pisa-2025-and-the-state-of-singapore
6. SG School Kaki. *PISA 2025 Results Singapore: Rankings & Scores.* https://sgschoolkaki.com/blog/pisa-2025-results-singapore
7. Jom. *Beyond the rankings: how does Singapore fare against PISA peers?* https://www.jom.media/beyond-

the-rankings-how-does-singapore-fare-against-pisa-peers/

8. National Library Board Singapore (Singapore Infopedia). *Primary School Leaving Examination.* https://www.nlb.gov.sg/main/article-detail?cmsuuid=3e296875-caae-47bf-a36d-8ac83271e05c
9. Wikipedia. *Education in Singapore.* https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Singapore
10. National Institute of Education (NIE), Singapore. *Historical development of educational leadership in Singapore.* https://repository.nie.edu.sg/server/api/core/bitstreams/dd0e5e31-e794-4151-a441-8d6c58d73e3e/content
11. World Bank. *Toward a Better Future: Education and Training for Economic Development (Development Practice in Education).* https://documents1.worldbank.org/curated/en/121951468302724234/pdf/439680PUB0Box310only109780821373750.pdf
12. Springer. *Overview of Singapore's Education System and Milestones in the Development of the System and School Mathematics Curriculum.* https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-13-3573-0_2
13. Taylor & Francis. *Policy and pedagogical reforms in Singapore: Taking stock, moving forward.* Asia Pacific Journal of Education. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02188791.2020.1841430
14. ResearchGate. *Singapore's Educational Reforms Toward Holistic Outcomes: (Un)Intended Consequences of Policy Layering.* https://www.researchgate.net/publication/388723772
15. AARE. *International Education Research Conference paper on Singapore education phases (PDF).* https://aare.edu.au/data/publications/2001/che01170.pdf
16. ERIC. *Mathematics Education in Singapore — An Insider's Perspective (PDF).* https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1079596.pdf
17. HEAD Foundation Digest. *Education in Singapore: Learn for Life, Ready for the Future.* https://digest.headfoundation.org/2022/04/05/education-in-singapore-learn-for-life-ready-for-the-future/
18. NCEE (National Center on Education and the Economy). *Singapore Country Profile.* https://ncee.org/singapore/
19. NCEE / NCSL. *Singapore Profile (PDF).* https://documents.ncsl.org/wwwncsl/Education/Study-Group/1.SingaporeProfileNCEE.pdf
20. Maju Publications. *Four Tongues, One Nation: Unpacking Singapore's Bilingual Policy.* https://majupubs.substack.com/p/four-tongues-one-nation-unpacking
21. LingRef (ISB4 Proceedings). *The Bilingual Education Policy in Singapore (PDF).* https://www.lingref.com/isb/4/047ISB4.PDF
22. Harvard Kennedy School Student Review. *Letter: Subject-Based Banding Is Not the Escalator We're Looking For.* https://studentreview.hks.harvard.edu/letter-subject-based-banding-is-not-the-escalator-were-looking-for
23. Zenith Education Studio. *Subject-Based Banding in Singapore: Complete Guide (2026).* https://www.zenitheducationstudio.com/resources/subject-based-banding-in-singapore-complete-guide-2026
24. Singapore Mummy. *Guide to Subject-Based Banding in Primary School.* https://singaporemummy.com/education/guide-to-subject-based-banding-in-primary-school/

25. Yahoo Finance Singapore. *PSLE Changes & Subject Based Banding in Secondary Schools.* https://sg.finance.yahoo.com/news/psle-changes-subject-based-banding-160000971.html

26. Biomedical Research (BJSTR). *Review article on Singapore's streaming reform (PDF).* https://biomedres.us/pdfs/BJSTR.MS.ID.008403.pdf

27. Suraasa. *How to Teach in Singapore in 2026: Salaries & Requirements.* https://www.suraasa.com/blog/how-to-teach-in-singapore-2026-salaries-requirements-schools

หมายเหตุ: แหล่งข้อมูลระบุปีของการเริ่มใช้การจัดกลุ่มรายวิชาในระดับประถมต่างกัน (ค.ศ. ๒๐๐๙ กับ ๒๐๑๙) และระบุปีเริ่มนโยบาย "Teach Less, Learn More" ต่างกัน (ค.ศ. ๒๐๐๓ กับ ๒๐๐๕) เรียงความนี้ระบุทั้งสองตัวเลือกไว้ตามบริบท ส่วนคะแนนและอันดับ PISA รอบล่าสุดมาจากแหล่งทุติยภูมิ ควรตรวจกับเอกสารของ OECD และกระทรวงศึกษาธิการสิงคโปร์โดยตรงก่อนนำไปอ้างอิงทางวิชาการ